

Αυτισμός: Αλληλεπίδραση των νευροεπιστημών και της ψυχανάλυσης

Λαζαράτου Ε.

Αναπ. Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής, Α Ψυχιατρική Κλινική, Αιγινήτειο Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ

Οι διαταραχές του φάσματος του αυτισμού (ASD) αποτελούν μια ομάδα νευροαναπτυξιακών διαταραχών με πρώιμη έναρξη και πολυπαραγοντική αιτιολογία.

Η ψυχαναλυτική σημερινή προσέγγιση έχει ξεπεράσει τις θεωρίες ψυχογένεσης του αυτισμού και δεν αναζητά την αιτιοπαθογένεια. Επικεντρώνεται στην περιγραφή του βιώματος των αυτιστικών παιδιών. Μελετά το είδος του άγχους που διακινείται, τους μηχανισμούς άμυνας που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του και τους διαφόρους παράγοντες που είναι ικανοί να σταθεροποιήσουν ή να μεταβάλουν την αυτιστική λειτουργία.

Θεωρεί ότι το αυτιστικό παιδί για ποικίλους λόγους δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την ατομικοποίηση του, δηλαδή την διπλή διαφοροποίηση (τοπική ή ενδοψυχική και διαπροσωπική) και βάζει σε λειτουργία μηχανισμούς που έχουν σκοπό να αποτρέψουν τον αποχωρισμό από την μητέρα.

Από την άλλη πλευρά η σύγχρονη έρευνα βοηθούμενη από την εξέλιξη των απεικονιστικών μεθόδων λειτουργίας του εγκεφάλου, έχει συσσωρεύσει ικανοποιητικά δεδομένα που τεκμηριώνουν την βιολογική βάση του αυτισμού.

Από πληθώρα μελετών είναι διαθέσιμα συμπεράσματα σχετικά με τη γενετική επιρροή, την νευροπαθολογία, την αρχιτεκτονική του εγκεφάλου και την λειτουργία των νευρωνικών δικτύων. Υπάρχουν επίσης ενδείξεις για διαταραχές στο ανοσοποιητικό σύστημα και σε διάφορους βιοδείκτες.

Ο συνδυασμός των διαθέσιμων στοιχείων, οδηγεί σε μια πολυγονιδιακή, πολυπαραγοντική αιτιολογία που συγκλίνει σε μια παρεκκλίνουσα μικρο-οργάνωση του εγκεφαλικού φλοιού και διαταραγμένη λειτουργία των νευρωνικών κυκλωμάτων.

Οι δύο προσεγγίσεις δεν είναι αντιτιθέμενες αλλά αλληλεπιδρούν και αλληλοσυμπληρώνονται. Ψυχαναλυτές και νευρο-επιστήμονες με ευρείες θεωρητικές βάσεις συνδυάζουν τα δεδομένα και εμπλουτίζουν την κατανόηση του αυτισμού. Παράδειγμα αποτελούν οι έννοιες της ενσυναίσθησης και της δι-υποκειμενικότητας, που η προσέγγιση τους λαμβάνει υπόψη τόσο τις εγκεφαλικές δομές και τον νευροβιολογικό εξοπλισμό του παιδιού όσο και την φαντασιστική ασυνείδητη ζωή του.